

פניני הפרשה

שופטים – כי תצא

עלון מס' **1200**

שנה כ"ד התשפ"ג

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

המאזן השנתי

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך (טז. יח) – דרש רבנו חיים ויטאל זצ"ל בספר הליקוטים: "תתנו לכם בכל שעריכם" לא נאמר אלא "תתן לך בכל שעריך" בלשון יחיד, משום שהתורה פונה בקריאה לכל יחיד ויחיד, ובפרט בתקופה זו בה נקראת הפרשה – להעמיד שופטים ושופטים בכל שערי הפנימים אשר דרכם עובר המידע הבונה את אישיותו – שערי הראיה, שערי השמיעה, שערי הדיבור וכו', ולבדוק האם מה שהוא מדבר זה מה שצריך לדבר, האם הוא שומע מה שצריך לשמוע, האם הוא רואה מה שצריך לראות... השופט הוא הבדיקה, והשופט הוא הקנס, שאם לא ישמע לקול היצר הטוב, יקנס עצמו... וסיים דבריו באמרו שאם האדם ישמור את שערו כיאות, מדה כנגד מדה – יפתחו בפניו שערי גן העדן, ויתקיים בו "פתחו שערים ויבוא גוי צדיק" (ישעיה כו, ב).

אין זמן מתאים יותר לעבודת התשובה ולעריכת השבון נפש, מאשר החודש האחרון של השנה – חודש אלול. בחודש התשובה והרחמים, אנו עוצרים את מרוץ החיים השגרתית, בוחנים את הישגינו בשנה החולפת, מתייצבים ביושר מול כשלונותינו ומגרעותינו, בודקים כמה 'הרווחנו' בשנה החולפת וכמה חלילה הפסדנו, כמה השתפרנו וכמה חלילה התדרדרנו, והכי חשוב, מחליטים לתקן, לשפר ולהוסיף.

וכבר כתב מרן החיד"א בספרו "מורה באצבע" (סימן ח', סעיף רמ"ג) ש"חודש אלול הוא זמן תשובה לכל, ויזהר לפשפש במעשיו טוב וישר... וכן יעשה מראש חודש אלול עד יום הכפורים, כי היה צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה". וגדולה מזו כתב בספרו "ברכי יוסף" (סי' תקפ"א אות ו') בשם הרב טור ברקת: "יותר טוב בימים אלו נשל חודש אלול להרבות סליחות ותחנונים עם הצבור מללמוד. וכן ראיתי לקצת רבנים שתמיד היו עסוקים בגופי הלכות ובחבורים, ובחדש אלול היו מניחין קצת מסדרם ללמוד גרסא ותחנונים".

מעשה ברב אחד שפגש ביהודי פשוט מנקה רחובות כשהוא חמוש במטאטא בכף אשפה, ובעקבותיו נשרך פח גדול. עמד הרב ותהה בפניו: "אמור לי יקירי, הן אמש ניקית את הרחובות במסירות ובחריצות בדיוק כפי שאתה מנקה היום. כלום הועלת משהו בנקיון של אמש? הרי היום עברו כאן שוב אלפי אנשים ובחוסר משים לכלכו שוב את כל שעמלת עליו. מחר יעברו שוב ולא יכירו את נקיון היום, מה בצע בנקיון כזה?!"...

המנקה התייחס לשאלה ברצינות וענה לפי תומו: "דע לך רבי, שאילו לא ננקה מדי יום, הרי שהלכוך יעבור את הראש", וכאן החוה בידו מעל לראשו... כשהמשיכו הרב ומלוויו בדרכם, נאנח הרב ואמר: "כמה צודק הפועל. אילו לא נחשב מדי יום חשבוננו של עולם וננקה מדי יום את חטאינו, אף כי נדע שנכשל לאחר מכן שוב, ושוב ננקה, ושוב נלכלך, הרי שהנקיון יעבור את הראש"...

מָפֵל מְלֻמְדֵי הַשְּׁפָלָתִי	עצה טובה
<p>מה לומדים מן – פְּרָטִים אִשְׂרָאֵל</p> <p>אֲנָשִׁים יְכוּלִים לְחַגֵּג פֶּלַח הַחֹדֶשׁ עִם הַפְּרָטִים אִשְׂרָאֵל, לְגַהֲצוֹ וּלְהַחֲלִיקוֹ בְּכָל מִינֵי קְנִיּוֹת לְמִינֵיהֶם, כְּבִיכּוֹל אֵינָם מְרַגְּשִׁים שְׂהוֹצִיאוּ הוֹצֵאוֹת. רַק בְּסוֹף הַחֹדֶשׁ, כְּשִׁיגִלּוֹ אֶת הַסְּכּוּם הַגָּדוֹל שֶׁיָּרַד לָהֶם מֵהַחֲשֵׁבוֹן, יְבִינּוּ שֶׁעַל כָּל דָּבָר יֵשׁ דִּין וְחֲשָׁבוֹן. לְפַעֲמִים אָנוּ עוֹבְרִים פֶּה עֲבָרָה וְשָׁם עֲבָרָה וְהִיצֵר נּוֹתֵן לָנוּ לְהִרְגִישׁ שֶׁהַכֵּל בְּסֹדֶר, אֲךָ יֵשׁ לְדַעַת שְׂאֵת הַכֵּל יְבִיא אֲלוֹקִים בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם.</p>	<p>יבחר אדם לעצמו לפחות מצוה אחת מיוחדת, שיהיה זהיר וזריז בה כל ימיו וימסור נפשו עליה, ולא יתנצל שום התנצלות להיבטל מהמצוה. (הגאון המקובל רבי אליהו מני זצ"ל בספרו "ברכת אליהו" שיח יצחק ליום שלישי אות מ"ח)</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ישתדל אדם על גידול ילדיו ביראת ה' ובתורה, כי סוף האדם למות ותחת אבותיך יהיו בניך, ואם יהיו הבנים רשעים, הלא יענש גם הוא עליהם בעולם הבא. ולהפך, כאשר יתקנם, ישיג מהם נחת רוח לעולם הבא".
(מגיד חדשות" ח"י עמ' של"ו)

ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה וגו' (כ"ה כ"ט) - "אליו לעיני הזקנים" ס"ת "יום", רמזו למ"ש מרן בשלחנו הטחור אה"ע סי' קס"ט ס"ו [ומקורו ביבמות ק"ד ע"א] דאין חליצה כשרה אלא ביום ע"ש. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן / עובדיה חן

עוד שנה ועוד שנה...

ערבה שפך ומשיך הדבר! אולי היתה איזו זכות, שפגנה זכינו לאריכות אפים, ונדקא בשנה זו פג תקפה? ...!

*

רב אחד נשא דרשת-חזוק בפני תלמידיו, וכה אמר להם בשפתיים דולקות: "51 זה לא 52! 51 זה לא 52!" וכך חזר כמה פעמים בהתלהבות גדלה והולכת. כשראה שהתלמידים מביטים בו בעינים תמהות, פרש כונתו: "כאשר נמלט לוט מן העיר סדום המתהפכת, בקש לברוח לעיר צער. העיר צער היתה אף היא מלאה חטאים, לא פחות מהעיר סדום, מה גרם לה להנצל? הסבה היחידה היתה משום שהעיר סדום היתה ותיקה יותר מצער, ולכן מכסת עוונותיה כבר התמלאה, ואלו צער שהיתה עיר צעירה יותר, למרות חטאיה הרבים - עדין לא התמלאה סאתה, ולכן לא נחרבה. ובכמה שנים אתם חושבים היתה סדום ותיקה יותר? - בשנה אחת בלבד! סדום היתה באותו זמן בת 52 שנה, ואלו צער בת 51 שנה. ועל הפרש זה של שנה אחת - זו נהפכה וזו לא נהפכה! (עין שבת י' ע"ב)". אדם יכול להתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי שהרי בכל השנים הקודמות נחתמתי לחיים - גם השנה אינני צריך לפשפש במעשי כדי להחתם לחיים, אמשיך במעשי כרגיל. לא ולא! שהרי 51 זה לא 52!

*

את אלו שאינם יוצאים מה"מעגל", מוצא הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל במשלו של שלמה המלך ע"ה: "הדלת תסוב על צירה ועצל על מטתו" (משלי כו, יד). דלת של מקום הומה, בכל פעם שהיא נפתחת ונסגרת היא זזה למרחק של מטר וחזרת למקומה. אם תמצי לומר, הרי שביום אחד בלבד הדלת נעה מרחק של קילומטרים, אבל למעשה עוברים שנים והיא עדין תקועה באותו מקום... וזאת משום שהדלת אינה צועדת מטר ועוד מטר, אלא תמיד מתקדמת מעט, וחזרת אחורה לאותו מקום! אמנם היא צעדה כבר אלפי קילומטרים בשנות קיומה הרבות, אבל הציר שעליו היא קבועה עומד בעוכריה, ואינו מניח לה להתקדם... כך הוא העצל על מטתו. כשמגיעים הימים הנוראים הוא מתקדם מעט, עוברים הימים הנוראים והעצלות מחזירה אותו לאותו מקום, וכך חוזר תלילה במשך עשרות שנים, הוא עושה את דרכו קדימה ואחורה, כשהוא קשור ומחבר אל הציר... עד שיבוא היצר הטוב ויוציא אותו מהפכר...

שכור נוסע ברכב, ובאחד העקולים עוצר אותו שוטר. "אתה שכור" מאבחן אותו השוטר, "אתה יודע שזה קנס, נכון?". השכור ממהר לשלף שטר של מאתיים שקלים, ודוחף לידו של השוטר שמשחרר אותו. ממשיך השכור בנסיעה המזוגגת, ואחרי חצי דקה שוב עוצר אותו שוטר. "אתה שכור, אתה יודע שזה קנס, נכון?". השכור שוב מוציא מאתיים שקלים, שגם הפעם פועלים את פעלתם. ממשיך השכור לנסע עם הרכב המתנדנד, ו... איך ידעתם? שוב עוצר אותו שוטר. הפעם השכור ממש מתעצבן: "תגידו, אתם השוטרים החלטתם להתלבש רק עלי? מה, רק אני נמצא בכביש?".

"תן לי חמש מאות!" אמר לו השוטר. "מה חמש מאות?" השכור מתעצבן יותר, "שני השוטרים שלפניך הסתפקו במאתים..."

"תן, תן לי חמש מאות", מפטיר השוטר "ואני אראה לך איך לצאת מהפכר..."

*

בדיחה מצחיקה, נכון? הבעיה שהיא באה על חשבוננו! למרבה הצער, אנו אלה שצריכים לשלם את המחיר הכבד על מנת לצאת ממעגל החיים החוזר על עצמו. עוד שנה עוברת, ושוב אנו על ספה של שנה חדשה, ועלינו לעצר ולשאל את עצמנו אם אנו מתבוססים שוב באותו מקום ודרגה שבה היינו או שסוף סוף נמצא את המוצא לצאת מהמעגל שאנו מסתובבים בו סחור סחור לדרך טובה יותר...

השוטר שמקבל את שלו ונותן לנו להמשיך להסתובב עוד שנה ועוד שנה, הוא מידענו היצר הרע הפועל בכל פחו על מנת להכניס את האדם לאדישות ושננות בחדש אלו. מנצל הוא את שכרון חושינו, ושחל בקרבנו מחשבה אולת: "הרי ראש השנה דאשתקד עבר עלי בשלום, וכמוהו גם ראש השנה שלפני שנתים ושלש... הרי אני כבן שלשים או ארבעים שנה, וברוך ה', כמה עשרות ראשי שנים וימי דין עברו עלי בשלום - אין סבה שגם הפעם לא יהיה כך. אין סבה לדאגה כעת מאשר בעבר.

אולם הדבר כמובן נובע מחסר ידיעה בדרךני ה'. העבדה שהקב"ה האריך אפו אתנו עד היום, אינה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

למי חסר יותר כסף?...!

פקח העשיר זוג עינים רחבות ואמר: "יש לך בכלל משג בכמה נאמד כספי, הלא תדע כי ההון שלי מעריך בכארבעים מיליארד דולר! איך אתה בכלל מעלה על דעתך שחסר לי כסף יותר ממך?".

בחור צעיר פסע במעלה הרחוב, כשלקפתע ראה מולו את העשיר הגדול בתבל. חיך אליו העשיר והבחור חלף על פניו בלי תשומת לב מיחדת. העשיר שנפגע מההתעלמות בקש לדעת: "האינך מזהה אותי?".

"אסביר" השיב לו הבחור "אתה כל ימך מתהלך בפחד להפסיד את התאר שלך כעשיר הגדול בעולם לעשיר במדינה פלוניית שמתחרה בך. כדי שמעמדך יהיה יציב בבטחה במקום הראשון, בכל יום אתה חותר ושואף להגדיל את רכושך שיגיע לששים מיליארד. אם פן חסרים לך עשרים מיליארד דולר. לי לעמתך חסר רק כמה מאות שקלים כדי לגמר את החדש, אז למי חסר יותר כסף?...!".

"אכן אני מזהה אותך", נשאר הבחור אדיש "הלא אתה פלוני אלמוני".

"נכון, אולם שכחת לציין שאני העשיר הגדול בעולם, יש לי הכל ואיני חסר מאומה..." נפגע העשיר.

חיך הבחור ואמר: "טעית אדוני, לך חסר יותר כסף ממני...".

ראשון בקודש

הראשון שייצר כלי נשק

תובל קין בנו של למך, היה הראשון שליטש וחיידד כלי נחושת וברזל וייצר מהם כלי נשק (בראשית ד, כב וברש"י שם). יום אחד יצא אביו למך שהיה סומא יחד עם בנו תובל קין לציד. תובל קין ראה מרחוק משהו שנדמה לו בגלל הקרן שבמצחו בחיה, וכיוון את אביו לירות בו ולהרגו. לאחר שנודע ללמך שבטעות הרג את קין זקנו, הכה כף אל כף ומחץ בטעות את בנו. כך סובכה ההשגחה שמיתתו של תובל קין נגרמה בעקיפין על ידי הנשק שהמציא.

**תמיד רצית להפוך את כתיבתך למקצועית ומרתקת?
כעת הדבר בהישג ידך!**

הספר הנפלא

הכתב והמכתב

שני חלקים

פרקי הנחיה והדרכה באמנות הכתיבה התורנית
יחד עם אוצר מליצות וביטויים לשימוש בכתיבה עם פירושם ומקורותיהם

הספרים כוללים הדרכה בכל סוגי הכתיבה:
מאמרים, שאלות ותשובות, חידושי מקרא, חידושי ש"ס, פסקי הלכה, סיפורים,
ביוגרפיות, מכתבים, מודעות ושירים, כתיבת הערה, קושיא ותירוץ, כללי פיסוק ור"ת,
טיפים והדרכה בהוצאת ספר לאור וההדרת ספרים ועוד ועוד.

ניתן להשיג בחנויות הספרים

הפצה ראשית "אור החיים", לכירורים - 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: האם בתפלת מנחה הנערכת לפני פדיון הבן אין אומרים תחנון?
תשובה: אין אומרים.

שאלה: כאשר נערכת עליה לתורה לחתן בר מצוה בימי שני וחמישי כמה ימים אחר תאריך לידתו, האם אומרים תחנון?
תשובה: אין אומרים תחנון אע"פ שאינו בתאריך הלידה ממש, וכך מנהג פשוט בחו"ל. [עיין בירחון או"ת כסלו תשמ"ט עמ' רסג].

שאלה: מה המנהג לגבי אמירת תחנון במנחה של ערב פסח שני?
תשובה: נוהגים לא לומר תחנון. וכן מנהג כל הספרדים (כך כתב בסידור המדת ישראל לר' שמואל ויטאל (בנו של מהר"ח) שחי לפני כ-400 שנה. [וע"ע בספר ה' נסי ח"ב סימן נ"ב].

שאלה: בבית הכנסת שלנו נוהגים להתחיל הסליחות 15 דקות לפני חצות לילה. כאשר שאלתי לסיבת הדבר, נאמר לי שמאחר והם רוצים לזכות את בני הנוער שיגיעו לסליחות, הם מקדימים וסומכים על דעת הרב בית דוד שהובאה ברב פעלים שזמן חצות הוא כחצי שעה לפני הזמן המצויין בלוח. האם בדיעבד יש לסמוך על כך?
תשובה: אין הלכה כדעת הרב בית דוד (עיין בשו"ת איש מצליח ח"א הנד"מ סימן ט"ו בסעיף הרביעי (עמוד שם) שמנה 41 פוסקים נגד הרב בית דוד). אפשר להתחיל סליחות 10 דקות לפני חצות באופן שמגיעים ל"ויעבור" בדיוק בחצות.

שאלה: אדם שקם בשעה שבע בבוקר בימי הסליחות, ורוצה לומר סליחות ולהתפלל שחרית, האם יקדים שחרית לסליחות משום תדיר?
תשובה: נראה שאם יפסיד ק"ש בזמנה או תפלה בציבור, יקדים שחרית לסליחות. ואם לאו, כמה שיסמך סליחות לעליית השחר עדיף טפי, כי עיקרן נתקנו לאומרן באשמורת לפי כל המנהגים. וכן אומרים (בסליחות לאשכנזים) "במוצאי יום מנוחה קדמנך תחלה". והם גם הכנה לכוונת הלב בתפלה.

שאלה: האם לכתחילה ניתן לקרוא את כל קטעי הסליחות במרוכז לפני חצות ואילו קטעים כמו ויעבור וכו' לקרוא לאחר חצות ובכך לחסוך זמן?
תשובה: לא כדאי לבלבל הסדר. יש להתחיל עשר דקות לפני חצות שיגיעו ל"ג מדות בזמן בדיוק.

שאלה: האם על החזן להקפיד שהקהל ישמע ממנו את כל חזרת הש"ץ, כמו לדוגמא בימים נוראים שמוסיפים הוספות ("זכרנו לחיים" וכו'), האם אחרי שהקהל אומר בקול את ההוספה, על החזן לחזור מתחילת ההוספה?
תשובה: כן נהוג.

חידת השבוע

מתי מחייבים אדם מיתה בבית דין בלא עדים?

הפתרון: בן סורר ומורה (עיין למהר"ש פרימו בספר "אמרי שפר" דברים כא, כ).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו